

Infrastrukturdepartementet Energienheten

**Yttrande över betänkandet "Mer biogas! För ett hållbart Sverige"
(SOU 2019:63)**

Jönköpings kommun har beretts tillfälle att lämna synpunkter på betänkandet Mer biogas! För ett hållbart Sverige (SOU 2019:63). Sammanfattningsvis ställer sig Jönköpings kommun bakom de förslag och överväganden som lämnas i utredningen. Kommunen önskar dock lämna följande synpunkter med anledning av betänkandet.

Jönköpings kommun delar utredningens bedömning av att det uppkommer samhälls-nyttor både vid produktion och användning av biogas och att dessa nyttor kan bidra till att nå flera olika samhälleliga mål. Biogasproduktionens klimatnyttor uppkommer främst som en följd av att man kan undvika läckage av den kraftfulla växthusgasen metan, och genom att kol kan återföras till åkermark genom användning av biogödsel. Klimatnyttan varierar beroende på val av substrat i produktionen, där den i särklass största nyttan kommer från användning av gödsel. Miljönyttor uppkommer genom åter cirkulering av växtnärsämnen och minskad övergödning, förbättrad biodiversitet och markkvalitet samt minskad lukt från gödsel. Utöver klimat- och miljönyttor finns nyttor kopplade till landsbygdsutveckling, industriell utveckling och hållbar näringspolitik, försörjningstrygghet och att biogödsel möjliggör en expansion av det ekologiska jordbruket. Den inhemska produktionen av biogas genom rötning av substrat bidrar till Sveriges omställning till en cirkulär ekonomi. Genom förädling omvandlas avfall och restprodukter till resurser samtidigt som klimatutsläppen minskar och växtnärsämnen återcirkuleras.

Sedan 2015 har biogasanvändningen nästan fördubblats, men den svenska produktionen har bara ökat med fem procent under samma period. Under 2018 stod importerad biogas för ca 43 procent av användningen, vilket kan jämföras med 2016 då den importerade biogasens andel bara var ca 10 procent.

Det viktigaste ekonomiska styrmedlet i sammanhanget har av utredningen bedömts vara biogasens skattebefrielse. Skattebefrielsen har främst bidragit till att stimulera en ökad användning av biogas inom vägtransportsektorn. Skattebefrielsen gäller även för importerad biogas, gas som inte sällan redan har subventionerats i produktionsledet. Följden av att Sverige har valt att framför allt stötta användningen av biogas, samtidigt som grannländer i första hand har valt att stötta inhemska produktion av biogas blir att importerad biogas får stöd både i produktionsledet och i användarledet, samtidigt som den svenska gasen enbart får stöd i användarledet. När svensk gas exporteras till andra länder får den inte del av

det landets produktionsstöd. Följden av detta blir att svenska biogasproducenter får sämre konkurrensvillkor än sina utländska konkurrenter.

Jönköpings kommun bedömer att det är angeläget att i synnerhet den svenska mängd substrat som både utgör ett avfall/restprodukt som behöver tas om hand och som är lämpligt för biogasproduktion nyttjas fullt ut. Kommunen noterar att föreslagna biogaspremier bedöms minska dagens problem med att inhemsk biogasproduktion riskerar att slås ut på grund av att ekonomiska styrmedel främjar importerad biogas som fått produktionsstöd.

Konsumtionen av biodrivmedel kan förväntas öka globalt samtidigt som efterfrågan på biomassa från andra sektorer kan förväntas öka. Detta kan i sin tur leda till ökade priser på såväl flytande som gasformiga biodrivmedel. Utredningen bedömer därmed att det är riskabelt att i så pass hög utsträckning som i dag förlita sig på importerade biodrivmedel. Biogasens potential i Sverige tas inte till vara på ett eftersträvansvärt sätt och utredningen anser att det är motiverat att införa styrmedel som ökar förutsättningarna för fortsatt och på sikt utökad produktion av biogas i Sverige.

Offentlig upphandling uppges vara ett kraftfullt administrativt styrmedel som enligt utredningen kan anses ha haft stor betydelse för biogasanvändningen i Sverige. Jönköpings kommun instämmer i den bedömningen och har sedan många år prioriterat biogasdrivna fordon tillsammans med helelektriska fordon i samband med inköp av fordon.

Utredningen anser att det finns skäl för regeringen att uppdra åt länsstyrelserna att stimulera en mer ändamålsenlig samordning på regional nivå. Kommunen delar den bedömningen och kan konstatera att detta delvis redan har skett inom vår region genom den biogasöverenskommelse som undertecknades 2018 inom ramen för det biogasprojekt som Energikontoret samordnade.

När det gäller hur utredningens förslag berör kommunal verksamhet kan Jönköpings kommun, efter samråd med Tekniska kontorets VA-verksamhet, konstatera att utredningens förslag behöver förtydligas ytterligare. I §14 i föreslagen författningstext anges ” *Stöd får lämnas till företag för produktion av rågas som uppgraderas till biodrivmedel.* ” Denna formulering kan uppfattas exkludera kommunala anläggningar från att ta del av stödet. Jönköpings kommun noterar att det inte framgår tydligt om stöd kan ges till kommunalt bolag. Vidare anser Jönköpings kommun att det bör tydliggöras ytterligare att det är produktion av rågas som är stödberättigad och inte uppgradering eller förvätskning, även om stödet endast omfattar den del av produktionen som sedan går vidare till uppgradering/förvätskning. I Jönköping produceras exempelvis rågas av kommunens tekniska kontor medan uppgraderingen görs av ett externt företag. Föreliggande förslag till stöd innebär således att det endast är kommunens produktion som kan få ta del av stödet. Samma önskemål om förtydligande gäller stöd till förvätskning av biogas. I föreslagen utredning av finansiella verktyg till befintliga såväl som nya producenter av biogas bör frågan om kommunal verksamhet ska vara stödberättigad eller inte, tydliggöras. Eftersom kommuner är viktiga aktörer både i den befintliga och framtida produktionen av biogas bedömer Jönköpings kommun generellt att även kommunal verksamhet bör få möjlighet att ta del av föreslaget stöd både i stödpaket I och II.

Regeringen har i promemorian *Genomförande av reviderat EU-direktiv på avfallsområdet* föreslagit att ett så kallat frival införs för kommunalt avfall från verksamheter. Frivalet behandlas inte i det nu aktuella betänkandet men Jönköpings kommun vill efter samråd med kommunens avfallsbolag (June Avfall & Miljö) ändå lyfta frågan i detta sammanhang. Detta eftersom potentialen i biogasproduktionen är beroende av hur tillgången till lämpliga substrat tas till vara, vilket omnämns i betänkandet. Frivalet innebär att yrkesmässiga verksamheter själva ska kunna välja vem som hämtar och behandlar deras hushållsliknande avfall, även om det normalt faller under kommunens ansvar. Ett frival kan bland annat äventyra möjligheterna att uppnå regeringens mål om att hälften av matavfallet ska återvinnas genom kompostering eller rötning. Med ett frival försvinner kommunens möjlighet att besluta om obligatorisk utsortering av matavfall, med mindre biogas och biogödsel som följd. Vid ett införande av frival för verksamheter finns det ingen garanti att privata aktörer som hanterar matavfallet kommer att använda sig av biologisk återvinning för matavfallet.

Jönköpings kommun vill särskilt framhålla vikten av att den slutliga utformningen av stödpaket I och II även ska omfatta kommunal verksamhet (inklusive kommunala bolag). Kommunen anser också att det är angeläget att andra åtgärder som kan minska tillgången på lämpligt substrat inte genomförs. Ett exempel på en sådan åtgärd är att införa s.k. frival för yrkesmässiga verksamheter.

JÖNKÖPINGS KOMMUN

Ann-Marie Nilsson
Kommunstyrelsens ordförande

Johan Fritz
Stadsdirektör